בס"ד

שיעור

הכנה לשבת קודש

פרשת וירא תשפ"ז

ראה זה חדש

בס"ד החל להופיע ולצאת לאור קונטרס חדש

ביאור על דברי רש"י בפרשה

עם מעשיהם של צדיקים זכרונם לברכה

שעל ידם או מתוכם יש ביאור והארה בדברי רבן של ישראל רשיז"ל.

לקבלת הגיליון a0548538799@gmail.com

לעילוי נשמת

מו"ח הרה"ח ר' **נתן נטע** ב"ר שמעיה זצ"ל

שושיצקי

נלב"ע ט"ו חשון תשס"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

קו השיעורים

"הכנה לשבת קודש"

עם המשפיע הגה"ח ר' יוסף צבי רכניצר שליט"א

ארה"ק **0733-025-063**

ארה"ב **718-750-47-67**

להנצחות ותרומות, תגובות והערות, ולקבלת הגיליון: a0548538799@gmail.com

ונתנה תוקף קדושת וסגולת שבת וירא - מכוח הקריאה המעורר את הזמן

בקריאת פרשת וירא בכלל ופרשת העקידה בפרט וסגולותיהם

פרשת וירא היא חלק ממאכל ופרנסת האמונה והבטחון, החיזוק והשמחה בתורה ובמצוות ובעבודת הנסיונות, שאנו זוכים לקבל מתוקף הקריאה המעוררת את הזמן.

קודם שניגשים לעיין באחת מהנקודות של פרשת וירא, צריך לדעת את יקרת ערך המעלה המיוחדת שיש בשבת זו - פרשת וירא, והוא מה שגילה לנו **כ"ק מרן רבינו מאורן של ישראל הישמח ישראל** זי"ע (פ' וירא סוף אות י) בסגולת הפרשה, שהיא גם הפרשה הנקראת בשני ימי ראש השנה, כי **פרשה זו יש בה כח סגולי להמתקת הדינים! ולהשיב לב בנים אל אבותם!** ועל זה כותב רבינו בלשונו הטהור והקדוש:

> **"כן גם היום הקריאה מעורר הזמן, והקריאה היא המתקת הדינים אפי' ביום הדין, ומהפך הדינים לרחמים, והזמן שרבים מבני ישראל צריכים רחמים רבים בגילוי, שלא יתנכרו ולא יתרחקו מאור פני מלך חיים, נוכל להמשיך עליהם בהקריאה חסדים מגולין בזכות אאע"ה שכל החסד מתגלגלין על ידו. אמן"**

ראה בגליון פירוש רש"י עם מעשיהם של צדיקים מה שבס"ד הרחבנו הרבה בענין זה, ואין צורך בכפילות הדברים.

וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה

עוד איתא בישמח ישראל (ליקוטים) שמשה רבינו ראה את שפל מצבם של ישראל בעומק הגלות במצרים, וביקש לעורר עליהם זכות אבות, וידוע שכאשר מזכירים את שמות הצדיקים בכלל ואת שמות האבות הקדושים בפרט, הרי זה מעורר זכויות רבות, כמו שאנו אומרים בתפילת שמו"ע, וזוכר חסדי אבות - היינו שכאשר מזכירים את החסדים שעשו האבות, הרי

זה מעורר הזכות להביא גואל לבני בניהם, אבל משה רבינו לגודל ענוותנותו לא האמין בעצמו שאם הוא יזכיר את חסדי אבות יתעורר זכויות על ישראל עי"ז. לכן עלה בלבו עצה טובה, למסור את נפשו לטובתן של ישראל, על ידי שיעשה איזה מעשה, שהקב"ה יתרעם עליו ויכיחו על שאינו מתנהג בדרכי האבות אברהם יצחק ויעקב, וממילא כאשר הקב"ה זוכר את שמם בודאי שעי"ז יהיה מביא גואל לבני בניהם...

נמצא לפי זה כי **בשבתות אלו שאנו קוראים את שמות האבות מתוך הספר תורה, הרי שבזה אנו מעוררים למעלה את זכותם להביא גאולה לכל ישראל - גאולה הפרטית וגאולה הכללית, בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם בב"א.**

פרשת העקידה

הראשונים [הרמב"ן ועוד]הקשו מה היה תכלית נסיון העקידה לאברהם אבינו ע"ה. אם כדי לברר ולמצוא את לבבו נאמן לבורא ית"ש, אין צריך, שהרי הקב"ה יודע מחשבות וגלוי וידוע לפניו כמה מקיים אאע"ה רצון הבורא בכל לבבו נפשו ומאודו.

ואכן בפסיקתא רבתי (מ, עז) מובא שא"א בעצמו שאל על זה את הקב"ה: שאדם מנסה את חבירו זה מובן, שהרי אינו יודע מה בלבו - אבל אתה יודע מה שבלבבות והיית מנסה אותי? לא היה גלוי לך שאני שוחטו? אמר לו הקב"ה: גלוי וצפוי לפני - אפילו אם למסור את נפשך - לא היית מעכב, אבל הייתי מבקש ליודעך בעולם שלא על חנם בחרתי בך מכל האומות!

אבל **החתם סופר** זי"ע כותב (תשובה אחרונה בחלק יו"ד) שא"א נצטוה לך 'לך' אל ארץ המוריה [ולא לאחרים] שלא יספר זאת, רק בביתו של יעקב אבינו ידעו ממעשה העקידה, כי יעקב אבינו למד תורה וידע מהעקידה כיון שזה חלק מהתורה הק', אבל בכל העולם לא ידעו כלל מהעקידה, אפילו כאשר חזר א"א אל נעריו - לא סיפר להם כלום ממעשה העקידה, ולא ידעו מזה רק הבוית"ש ואברהם ויצחק. וא"כ איך יוודע מזה בעולם?

לכן כותב החת"ס חידוש נורא [וכעין זה ממש כתבו הרד"ק והשלה"ק]:

שתכלית העקידה הוא שתהיה פרשה זו כתובה בתורה הק', ונוכל על ידי זה להתחזק ולחזק את בנינו איך צריך לאהוב את הבוב"ה. וכמובא בשל"ה הק' שפרשת העקידה מחייב את כל אחד אהבת הבורא! וזה תכלית נסיון העקידה: להודיע לבני ישראל מושגים בעבודת הבורא בשלימות שנתחזק על ידי זה לעמוד בנסיונות שלנו!!!

וכך כתב ה**בית יוסף** (או"ח סי' א סעיף ה): טוב לומר פרשת העקידה להזכיר זכות אבות לפני הקב"ה, וגם להכניע יצרו לעבודת השי"ת כמו שמסר יצחק אבינו נפשו!

וכן מסוגלת לימוד פרשת העקידה לבטל דינים כמובא ב**אליה רבה** (או"ח סי' א סקי"ד) לכוון באמירת 'ויעקוד את יצחק' - שיעקוד הקב"ה ויקשור כל המקטרגים על ישראל למעלה וכו'.

בספר הכוונות כתב: שאדם המכוון בפרשת העקידה יכופר עוונו אם שב בתשובה שלימה לפניו ית'.

בתיקו"ז (דף קלט.) כתב: שאין דבר בעולם שמבטל מיתה מבני אדם כמו עקידת יצחק, וטוב לישראל להזכירה בכל יום בגלות שתגן עליהם מכל מאורעים רעים, וקול יוצא ואומר: אל תעש לו מאומה! ואז מגן על בנ"י מכל המקרים הרעים.

וכן איתא **בסידור בית יעקב** שמבטל מיתה ומגין מכל החולאים ומכפר עוון!

באמרי פנחס (סדר היום אות סט) כתב: שאמירת פרשת העקידה מועילה לבטל מחשבות זרות!

וכן מובא **במהרי"ל** הלכות עשי"ת סוף אות א' בשם המדרש עה"פ "כי נשבעתי": אמר הקב"ה לאברהם מבטיח אני לבנך כשמזכירין עקידת יצחק - מעלה אני עליהם כאילו נעקדים לפני ואזכור להם זכות הנעקד!

הרה"ק בעל ישמח משה זי"ע: שמה שאמרו חז"ל במס' מנחות שכל העוסק בתורת עולה - כאילו הקריב עולה וכו' את זה פעל אברהם אבינו לאחר העקידה שאמר "השם יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה" שהקב"ה יראה מה שבנ"י אומרים ולומדים בתורה עקידת יצחק וכל פרשת הקרבנות - בהר ה' יראה - שיראה כאילו הקריבו עכשיו ממש בפועל בהר ה'.

כתב **המהר"ם חגיז** שהשבועה לא"א כוללת שיהיה נחשב תמיד כאילו עכשיו ממש נעקד יצחק אבינו, וזהו 'אשר יאמר בהר ה' יראה' - שיראה כאילו נעשה עכשיו ממש!

ו**בתפארת שלמה** כתב: שכל מה שפירשו צדיקי הדורות - כל צדיק כפי דרכו ודרך עבודת קדשו בפרשת העקידה, אזי כיון שא"א עשה העקידה בתכלית שלמות הכונה באמת - אזי כל מה שמארים בכוונת מעשה העקידה כלול במעשיו ודיבוריו ומחשבותיו של אאע"ה בזמן העקידה והכל אמת! ולא עוד: **אלא שבכל פעם שמחדשים עוד תוספת נקודה בעקידת יצחק - מוסיפים לאברהם אבינו בעולם העליון שכר נוסף על מעשה העקידה, ונשלם לו שכרו מחדש!**

כל הדברים הללו מרפסין איגרי!

אל מי תדמיוני ואשוה - איך מדמים אותנו למדרגות של אברהם אבינו, הרי נסיון העקידה היתה הנסיון הגדול שבכולם עד שהקב"ה מבקש ממנו: בבקשה עמוד לי בזה, שלא יאמרו הראשונים אין בהם ממש [גם זה צריך ביאור היטב, איך אפשר לומר כן, וכי מי שנכשל בנסיון אחד הרי זה מבטל את כל הנסיונות שעמד בהם, קו' זו יבואר להלן בס"ד] הרי שאפילו לאברהם אבינו שאין לנו בו שום השגה כלל, ועם כל זאת מבקשים מאיתנו קרוצי חומר גושי עפר, שנלמד ממנו איך צריך לעבוד את השי"ת? אתמהה!.

תשובה לזה צריך להיכנס לעומק סוגית הנסיון כדלהלן:

נתת ליראיך נס להתנוסס

אמרו חז"ל (שמו"ר לא, ג) **"אשרי אדם שהוא עומד בנסיונו, שאין בריה שאין הקב"ה מנסה אותה!"** מיום שהאדם עומד על דעתו הקב"ה מעמיד אותו יום יום בנסיון אחר נסיון בגוף ורוח ונפש, בסתר ובגלוי, הן בענינים שבין אדם למקום, והן בענינים שבין אדם לחברו, הנסיונות מתחילים בדברים קלים ביותר ופשוטים מאוד עד שכמעט אין שמים לב להם. ככל שהאדם הולך ומתבגר, כך הולכים וגדלים אתו גם נסיונות החיים, כמאמר חז"ל (סוכה נב.) כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, וכל המקודש מחברו יצרו גדול ממנו.

עלינו לזכור ולשנן תמיד כי עצם הנסיונות הם בבחינת 'עקידת יצחק', וכל עמידה בנסיון היא רק על ידי התגברות למעלה מדרך הטבע... וכל נסיון הוא נס ומופת על האדם שהוא למעלה מדרך הטבע - ויש בו דבקות בשורש העליון!...

את הכוחות לעמוד בנסיונות אלו באמונת הבוב"ה ובדבקות אנו שואבים בפרשיות אלו בכלל ומפרשת וירא בפרט - פרשת העקידה, שהוא אבן פינה ויסוד לכל הנסיונות שצריך כל אחד לעבור, ברוב הצלחה בס"ד, אל תיראו ואל תערצו כי בידכם נתתי אותם - חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה'...

כמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם

כאשר ישב פעם **הרה"ק קדוש ישראל מרוזין זי"ע** עם סגל חבורה מגדולי תלמידיו, פתח ואמר בקדשו : כל שלוש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהם הם רמזים לאופנים שבהם יעברו

ישראל את הגלות עד שיבקע אורו של משיח בהשלמת תיקון העולם במלכות שד-י, **והתקופה האחרונה תהיה באופן של "שני כתובים המכחישים זה את זה"** וזה ימשך - **עד שיבוא הכתוב השלישי - מלך המשיח - ויכריע ביניהם...** הרה"ק סתם את דבריו ולא פירש. אולי נזכה בס"ד מתוך המאמר שלפנינו להבין באפס מה את כוונתו הקדושה:

בסוף הפרשה מבואר ענין הנסיון של 'עקידת יצחק' רשיז"ל מביא מדברי חז"ל (סנהדרין פט:) על נסיון זה שהוא הנסיון הקשה ביותר מכל העשרה נסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו, עד שלאחר כל התשע נסיונות שקדמו לזה נחשבים כמעט כאפס לעומת נסיון זה, ולכן אמר לו הקב"ה:

'קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ אֶת יִצְחָק וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ'. פרש"י: אין נא אלא לשון בקשה, אמר לו בבקשה ממך עמוד לי בזה, שלא יאמרו [המקטרגים, הנסיונות] הראשונות לא היה בהן ממש.

המקרא הזה צווח ואומר דרשני!

ראשית. תשעה נסיונות עובר אברהם אבינו, האחד קשה מהשני, עד כדי שאמרו במדרש על הנסיון של 'לך לך מארצך', איני יודע איזה קשה יותר, לך לך מארצך או לך לך אל ארץ המוריה. וזה ודאי שאין זה בגלל שבשניהם נאמר הלשון של לך לך, אלא שיש צד לומר שהנסיון לך לך מארצך קשה יותר מהנסיון לשחוט את בנו יחידו שנחנן למאה, ואיך אפשר לומר שאם לא יעמוד בנסיון העקידה יהיו כל התשעה נסיונות הקודמות בטלים ומבוטלים - אין בהם ממש?! ואם הקב"ה חושש מהמקטרגים שיאמרו כך, על כרחך שאין אלו דיבורי סרק ואותיות פורחות באויר, אלא יש דברים בגו, וצריך להתבונן ולהבין את עומק הדבר.

זאת ועוד אחרת! פרשת העקידה פותחת במילים: "ויהי אחר הדברים האלה" ואמרו חז"ל (סנהדרין פט.) שהכונה אחר דבריו של שטן שקיטרג על הסעודה שעשה א"א כאשר נגמל בנו יצחק בן כ"ב חודש. לא הקריב שום קרבן באותה סעודה, ולכן הוצרך להיות נסיון העקידה להראות שלא רק קרבן בהמה מוכן א"א להקריב להשם אלא אפילו את בנו הוא מוכן להקריב לקרבן, ובזה יתבטל אותו קטרוג.

ומקשה שם **הערוך לנר** הרי מאז אותה סעודה עברו כבר 35 שנים! וא"כ איך יתכן שרק עכשיו נעשה הנסיון לא"א אחר הדברים האלה שהיו לפני 35 שנה? ומתרץ תירוץ נורא: שכיון שנסיון העקידה הוא הנסיון הקשה והגדול ביותר שהיה בעולם בכל הדורות! ולכן לא רצה הקב"ה להעמידו בנסיון קודם שהגיע אאע"ה לבחינה שכל מי שעברו רוב שנותיו ולא חטא שוב אינו חוטא, שאמנם ג"כ אז נשארת הבחירה - אבל אז יש יותר סיוע עליון להצליח

בבחירה. והנה אמנם א"א חי קל"ז שנים שאחרי 86.5 שנים מחייו נחשב כבר שעברו רוב שנותיו, אבל כיון שבגיל 99 נימול ונעשה אז כמו גר צדק בריה חדשה, א"כ מאז שנימול עד סוף ימיו הם 76 ואז מחצית שנותיו הם 38, והנה מובא בתוס' ר"ה דף י"א בשם פרקי דר"א שא"א נימול ביום הכיפורים בשעת מנחה, ובעשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו מאמר אם כל חי כתוב שג"כ העקידה היתה ביום הכיפורים בשעת מנחה וא"כ בשנת העקידה ביוה"כ היה א"א בן ל"ח שנים ויום אחד מאז היוה"כ שנימול בו, וזה היה היום הראשון של רוב שנותיו בלא חטא. ולכן מיד אז כשקיבל הכוחות העליונים לעמוד בנסיון הנורא הזה -נסיון העקידה כתוב "והאלוקים נסה את אברהם"!

הרי לנו מושג מה כמה גדול ונורא היה הנסיון שבכל אותם 35 שנים מהסעודה שעמד השטן וקיטרג - המתין עדיין הקב"ה שיעברו רוב שנותיו של א"א בלא חטא שיוכל לעמוד בנסיון הגדול הזה!

על כרחך צריך לומר שיש איזה דבר בנסיון העקידה שאין בשאר הנסיונות, ועלינו להבין מה נתחדש בנסיון זה, ומה ניקח ממנו לעבוד את ה' - מה יש לנו ללמוד מזה לגבי הנסיונות שלנו בכלל, ובתקופה זו בפרט, שהם נסיונות לא קלים כלל, נסיונות אלו הם כור ההיתוך של ההכנה לביאת המשיח בב"א, והם מבחן האמונה של מי לה' אלי - מיהו המוכשר להשראת השכינה ורוח נבואה שהקב"ה יערה עלינו ממרום בגאולה הקרובה בב"א.

כשנבין היטב את מטרת הנסיון ואת תהליך העליה בסולם זה, נבין שלא רק שהקושיות אינם מרפסין איגרי, אלא שאינם קושיות כלל! דער קשיא איז גאר נישט קיין קשיא!.

ראשית כל נלמד מפי ספרים וסופרים מהי מטרת הנסיונות בכלל ומה תכליתם, ולאחר מכן נלמד מהו נסיון העקידה בפרט.

הנה **תכלית כל הנסיונות הם להביא את האדם לדבקות בה' ובתורתו באהבה ויראה ובכל מדה נכונה**, כמאמר הכתוב (שמות טז, ד): למען אנסנו **הילך בתורתי אם לא**. ונאמר (שמות נ, כא): ועתה אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים ולבעבור תהיה **יראתו** על פניכם לבלתי תחטאו. ונאמר (דברים יג, ד): כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם **אוהבים** את ה' בכל לבבכם ובכל נפשכם. ובכתבי הקודש נאמר (תהלים ס, ו): נתת ליראיך נס להתנוסס מפני **קושט** סלה. ומבואר בספרי המוסר והיראה [והוא כעין דברי המדרש ב"ר פרק נה והובא ברש"י], **שהנסיונות מקשטים את נפש האדם ומדותיו, ואין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בה... דוקא הנסיונות הם משלימים את בנין האדם בזה ובבא!** כפי שיבואר.

הא כיצד? איך הנסיונות משלימים את בנין האדם בזה ובבא?!

בתורת החסידות יש לזה הבנה עמוקה - עומק לפנים מעומק, אבל קודם יש להבין מהו בכלל "נסיון" ומה תכליתם של כל הנסיונות:

בעומק ענין הנסיון כותב **המהר"ל** בספרו 'דרך החיים' (אבות פרק ה משנה ג) וזה לשון קדשו:

"כל לשון 'נסיון' מלשון 'נס' [שפירושה אות ומופת] שכשם שהנס הוא בלתי טבעי, כך הנסיון הוא בלתי טבעי, כי אם אין המנוסה נוהג שלא בטבע, אינו יכול לעמוד בנסיון, כמו בעקידת יצחק שאין הטבע נותן שישחוט האדם את בנו, וכן כל שאר נסיונות, ולפי שהאבות אינם אנשים טבעיים כמו שאר אנשים, ואם היו נוהגים בדרך הטבע לא היו ראויים לאותה מדריגה עליונה, ואברהם אבינו שהוא התחלה לאבות, והוא יותר מיוחד מכל האבות... היה צריך ביותר שיהיה הנהגתו מעל הטבע..."

כנראה שדברי המהר"ל הם שורש ויסוד לדברים נוראים שכותב **השפת אמת** זי"ע במאמריו לראש השנה (תרל"ז ד"ה במדרש וע"ע פרשת וירא תרל"ה ד"ה עתה):

"כל נסיון הוא נס הנעשה על ידי האדם, שהוא אות על זה האדם שיש בו התדבקות בשורש העליון למעלה מהטבע, ולכן בני ישראל מוכנים אל הניסים..."

מוראדיג! אם חז"ל קבעו שאין לך אדם (בישראל) שאין הקב"ה מנסהו (כנ"ל), הרי לדברי המהר"ל בתוספת ביאורו של השפת אמת פירושו: **שכל אחד מישראל הוא בעל מופת!** ואינו בגדר טבע האנושי כלל! כי הוא **דבוק בשורש העליון למעלה מהטבע!**

כל הניסיונות הקשים והמייגעים ואולי גם מייאשים... הם עדות נאמנה על האדם שהוא דבוק בשורש העליון - בחי העולמים - למעלה מהטבע, ככל שהאדם מתמודד יותר ויותר לעמוד בנסיון הריהו יותר ויותר א גרעסערע בעל מופת! ואינו בעולם הטבע כלל, בזמן הנסיון הוא **דבוק בשורש העליון למעלה מהטבע! ואת זה צריך לחזור ולשנן השכם והערב: כל עמידה בנסיון היא רק על ידי התגברות למעלה מדרך הטבע... וכל נסיון הוא נס ומופת על האדם שהוא למעלה מדרך הטבע - ויש בו דבקות בשורש העליון!...**

להמחשת עומק הדברים ראה מעשה רב שהבאנו בקונטרס פירוש רש"י **מהרה"ק רבי שלומק'ה זווילער** זי"ע איך שבזכות מה שהחשיב בחור שנפל ל"ע לעמקי הקליפות רח"ל, ואמר לו: **דע לך, כי אם נכשלת בעבירות חמורות רח"ל, עם כל זאת על אותם רגעים שהתמהמת ועצרת את עצמך, הקב"ה שש ושמח בך - כי באותם רגעים היית דבוק עמו, ועל זה יהיה שכרך**

הרבה מאד!... בנקודה זו הוא הכניס בו טללי תחיה, וגילה לו שבתוך כל הכשלונות והנפילות שלו רח"ל יש לו גם נסיונות שבהם הוא עומד ולא נופל, ועד כמה שהקב"ה שש ושמח בכח עמידה זו, ובזה העמיד אותו על רגליו, הבחור היה בטוח שרגעים מועטים אלו של עמידה ועצירה הם אין ואפס לעומת אלפי כשלונות! עד שבא הצדיק יסוד עולם ולימד אותו כי **דבר המעמיד אפילו באלף לא בטיל...!**, רגעים אלו שהוא עומד בנסיונו חשובים אצל הקב"ה חיי נצח!!! ובכח זה חיבר אותו אל נקודת הדבקות האמיתית בשמחת עולם, ועל ידי זה פרה ורבה החיבור והדביקות, ובזה הציל אותו ואת כל דורותיו אחריו... עד שנעשה טופח על מנת להטפיח, זָכָה ורבים זִיכָּה - הוא זכה להיות אחד מגדולי המשפיעים בירושלים עיה"ק...

כאמור, **הנסיון בא לאדם כדי להוציאו מחלקי הרע שבו, להעלותו מעולם ודרך הטבע, ולהביאו לדביקות בה'**, ראשית עבודת הדבקות היא בעולם הזה מתוך הנסיונות, וסופה בעולם הבא, והוא מה שכתב **הרמח"ל** (מסילת ישרים פרק א):

> **"האדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא, ומקום העידון הזה הוא באמת בעולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרכת לזה, אך הדרך להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם...** ואל יהי דבר זה קל בעיניך, כי הרמח"ל מקדים וכותב שזהו **"י'סוד ה'חסידות ו'שורש ה'עבודה התמימה, שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולְמָה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו"** אמור מעתה, בלי ידיעה זו בפנימיות המחשבה והרגשת הלב האדם הוא בלי שורש ויסוד, ואין כל פלא על ריבוי הנפילות והיאוש רח"ל, כי אין לו שום כח עמידה, השם ירחם.

והרמח"ל ממשיך ומבאר בלשונו הק':

> **"כי השלמות האמיתי הוא רק הדבקות בו יתברך... על כן שמו הקב"ה לאדם במקום שרבים בו המרחיקים אותו ממנו יתברך, והם הם התאוות החומריות אשר אם ימשך אחריהם הנה הוא מתרחק והולך מן הטוב האמיתי, ואם יהיה לבן חיל וינצח המחלמה מכל הצדדים, הוא יהיה האדם השלם אשר יזכה להידבק בבוראו לאור באור החיים, וכפי השיעור אשר כבש את יצרו ותאוותיו ונתרחק מן המרחיקים אותו מהטוב ונשתדל לידבק בו, כן ישיגהו וישמח בו".**

על פי שיטתו של המהר"ל והרמח"ל, נסיון פירושו: הנהגה למעלה מדרך הטבע, ותכלית הנסיון הוא להגיע לדבקות בה' ולאור באור החיים בזה ובבא, וזה לעומת זה עשה אלקים, ככל

שהנסיון גדול וקשה יותר כך גדולה ועמוקה יותר מדרגת הדבקות, כשאדם דבק בה' באמת ובשמחת הדבקות, והוא נהנה מזיו הדבקות, אז מדרגת הדבקות פרה ורבה אצלו עד אין מספר, ומתקיימת בו לעד ולנצח נצחים.

למדנו מכל הנ"ל מהו עצם **"תכלית הנסיון"**, ומה נקרא **"עמידה בנסיון"** - שהוא **דבקות בה' בדבקות האמיתית למעלה בשורש העליון, והתענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים בזה ובבא...** ויש לנו ללמוד מזה איך אנו צריכים להעמיד את עצמנו בכל הנסיונות שלנו, ואין לך דבר המעמיד יותר מהשמח בחלקו, **וכפי השיעור אשר כבש את יצרו ותאוותיו ונתרחק מן המרחיקים אותו מהטוב ונשתדל לידבק בו, כן ישיגהו וישמח בו**, אם תמצי לומר בעצם ההתמודדות עם הנסיון, ואם תמצי לומר בחדות ה' היא מעוזכם, לשמוח במה שהקב"ה שמח בנו כשאנו מחזקים את עצמנו בכל דרך שהיא כפי שיבואר בס"ד.

ועתה נתנה ראש ונשובה להבין את **מהות ועומק נסיון העקידה לעומת שאר הנסיונות**, עד כדי שאם לא יעמוד בנסיון זה יאמרו על הנסיונות הראשונות שאין בהם ממש!:

הנה במצות העקידה הקב"ה מצוה לאברהם אבינו: **'קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ אֶת יִצְחָק וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ'.**

במקום לומר לו מפורשות ובקצרה קח נא את יצחק, הקב"ה מאריך בתוארים - בנך, יחידך, אשר אהבת, את יצחק. על אריכות התוארים מבארים חז"ל (ב"ר נה, ב): כדי לתת לו שכר על כל דיבור ודיבור... על פי פשוטו של מקרא הכוונה בזה להרבות לו שכרו על לקיחת בנו, ולא רק בנו, אלא בנו יחידו, וכו'.

בפרד"ס התורה יש בזה עומק לפנים מעומק, את אחד העמקים מגלה **הרה"ק בעל 'פרי הארץ'** זי"ע בפירושו הנורא על הנסיון המיוחד של העקידה שלא היה עד עתה בשאר הנסיונות, וזה לשון קדשו (פ' וירא מאמר השני):

> **"והנה נסיון העקידה הובא במדרשים ורשיז"ל, שהיה לאברהם אבינו להרהר אחר מדותיו, והוא שאמר: רבי אבא אמר. אמר אברהם [לאחר העקידה], אפרש שיחתי לפניך, אתמול אמרת לי 'כי ביצחק יקרא לך זרע', וחזרת ואמרת לי 'קח נא את בנך את יחדך', ועכשיו אתה אומר לי 'אל תשלח ידך אל הנער'. שהוא שינוי רצון אצל הבורא ית' ח"ו, שהוא שורש הכפירה ח"ו...**
>
> **אבל אברהם אבינו ע"ה [קודם העקידה] עמד בנסיון ולא הרהר אחר האמונה בהשגתו את דבריו ית' שהמה מהופכים, והתחזק באמיתות האמונה הגדולה והחזקה מרצונו הפשוט ית', כי לא מחשבותיו מחשבת השי"ת, ולא דרכיו דרכו,**

ואינו מבין דבריו ית' והנהגתו כלל, וכל הרעות המתדמים מאתו ית' הם טובות אמיתיים כנ"ל, וכל דבריו הנראים מהופכים הכל אל מקום אחד הולך, והן המה בלי שום שינוי ותמורה ח"ו, ומה שאין מובן הדבר - ריק הוא מכם (עפ"י דברים לב, מז וברש"י שם), **שאין שום השגה יכולה להשיג דבריו ית' ופירוש מילותיו, האומרים לרע טוב ולטוב רע, וכל שכן שאינו מובן מחשבותיו, וכל שכן רצונו הפשוט, ובאמונה זו התחזק אברהם אבינו ע"ה ולא סמך על השגתו, ועמד בנסיון שלא להרהר אחריו יתברך"**

מעתה הגענו בס"ד אל עומק ההבנה בתוקף הנסיון של העקידה, עד שהקב"ה מבקש מאברהם אבינו: בבקשה עמוד לי בזה, שלא יאמרו, הראשונים אין בהם ממש! והוא על פי המובא לעיל מהמהר"ל, שאברהם אבינו שהוא ראש ואבי האומה הישראלית, הוא אשר נבחר בצירוף אחר צירוף לעמוד בעשרה נסיונות נגד **כל הטבע ולהתעלות מעל כל הטבע...** כי הוא השורש והיסוד של בית ישראל בכלל, ושל כל אחד ואחד מישראל בפרט, ומעשה אבות סימן לבנים שיהיו יכולים לעמוד בנסיונם, וכפי שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו במאמר הכתוב (בראשית טו, ה): 'ויוצא אותו החוצה... ויאמר לו כה יהיה זרעך' - הקב"ה הגביהו והוציאו [על ידי הנסיונות] מחללו וטבעו של עולם, והבטיחו בזה 'כה יהיה זרעך' שבכוחך יזכו גם בניך להתעלות מעל חללו וטבע העולם...(דברי יואל להרה"ק מסאטמר זי"ע).

וכל זה בשאר הנסיונות, אבל בנסיון העקידה נתנסה אברהם אבינו בנסיון קשה העולה על כולם, כי אברהם אבינו שאל את הקב"ה (טו, ב) 'מה תתן לי ואנכי הולך ערירי'. כלומר, כי כל תכליתו של אברהם אבינו היתה לפרסם ולגלות ולהמשיך אלקותו ית' בעולם, וכשאמר לו הקב"ה 'שכרך הרבה מאד' אמר לו מה תתן לי - איך דארף גארנישט פאר מיר - אני כשלעצמי לא צריך כלום, אני צריך רק מי שימשיך את המפעל של "יתגדל ויתקדש שמיה רבא"! והקב"ה הבטיחו 'כי ביצחק יקרא לך זרע' כלומר יהיה לך ממשיך עד עולם החל מיצחק ועד סוף העולם... ועכשיו שנצטוה להעלות את יצחק לעקידה הרי זה סותר את ההבטחה של 'ביצחק יקרא לך זרע', וממילא זה סותר גם את כל יסודות האמונה שהפיץ אברהם אבינו והשריש בכל הדורות...

ומבאר הפרי הארץ, שכאן נתעלה אברהם אבינו לפסגת מדרגת האמונה, שלא רק שקיבל על עצמו לקיים את רצון ה' לעקידת יצחק - כי אמנם גם זה נסיון קשה, אבל לא לפי ערך אבותינו הק', אלא שאברהם אבינו **האמין בשני הפכים בנושא אחד!!!** לאברהם אבינו לא היה שום קושיא ושום סתירה בין שני המקראות, גם כאשר מחד גיסא אומר לו הקב"ה: 'כי ביצחק יקרא לך זרע, ומאידך גיסא אומר לו: קח נא את בנך יחידך והעלהו לעולה! **התחזק אברהם אבינו ע"ה ולא סמך על השגתו, ועמד בנסיון שלא להרהר אחריו יתברך...** והאמין באמונה שלמה **שכל דבריו של הקב"ה הנראים מהופכים הכל אל מקום אחד הולך, והן המה בלי שום שינוי ותמורה**

ח"ו, ומה שאין מובן הדבר - ריק הוא מכם, שאין שום השגה יכולה להשיג דבריו ית' ופירוש מילותיו..."

להמחשת דברי הפרי הארץ נרחיב לבאר על פי מפרשי התורה את עוצם גודל נסיון של אאע"ה בפרשת העקידה:

איתא **בשפת אמת** (וירא תרל"ט) שאאע"ה כאשר עמד לשחוט את יצחק, וידע בנבואה את כל עבודות הצדיקים שבכל הדורות שעכשיו כאשר ישחט יצחק ולא יהיה המשך הדורות לעם ישראל, אזי יחסר לבורא את הנחת רוח מכל פעולות ומעשי צדיקי הדורות, והיות ומובא **בדרשות הר"ן** (דרוש החמישי) עה"פ "קח נא" שכביכול הקב"ה ביקש מאברהם אבינו שימחול ויוותר לו על ההבטחה של "ביצחק יקרא לך זרע"!... אבל כיון שאברהם אבינו ידע איזה נחת רוח עושים הצדיקים בכל הדורות לבורא, א"כ איך יכול לוותר ולהסכים שימנע מהבורא כזה נח"ר מכל כך הרבה צדיקים. ולכן נכנס אז א"א לפעול בעבודת קודשו שימלא מקומם של כל עבודות הקודש שצריכים להיעשות ע"י הצדיקים שבכל הדורות!!! ונמצא לפי"ז שנסיון העקידה שווה במעלתו לעבודת כל כלל ישראל שבכל הדורות!

כעין זה איתא **בקדושת יו"ט** שאאע"ה היה נביא וידע איך ע"י העקדה שוחט לא רק את יצחק אלא ג"כ את כל כלל ישראל, ואת כל הצדיקים לדורי דורות! שחיטה לכל צאצאיו העתידים להיוולד מיצחק! ועל ידי עקידה זו יתבטל כל הנחת רוח מעבודת בנ"י שבכל הדורות מה שהיו יכולים לעשות עבור הקב"ה! וזה הכוונה במילים "והאלוקים ניסה את **אברהם**" שהרי מה שנקרא כך אברהם הוא מלשון "כי לאב המון גויים נתתיך" והנה הקב"ה קורא לו עתה בשם זה, ועם כל זאת אומר לו לבטל את כל אותם דורות! הרי השם 'אברהם' - אב המון גוים הוא סתירה מוחלטת לתוצאה של העקידה. וזה גופא היה הנסיון אם יהרהר בסתירה זו.

והחתם סופר זי"ע כותב: שאאע"ה בכל הדרך אל העקידה המשיך להאמין בהבטחת "כי ביצחק יקרא לך זרע" וגם כשלקח המאכלת לשחוט את יצחק לא התייאש ולא חשב שיש כאן סתירה בדברי השם. שהקב"ה גדול וגבוה מכל קושיא וסתירה, וזהו והאמין בה' ויחשבה לו לצדקה.

עוד כותב החתם סופר נוראות בענין נסיון העקידה:

שאברהם אבינו ע"ה ידע שלא רק הדורות העתידים של כלל ישראל מתבטלים ע"י העקידה. אלא גם כל מה שכבר פעל ועשה בעולם עם כל הגרים שגייר והחזיר בתשובה, שזה היה עיקר תכלית מפעל חייו של אאע"ה, ועתה כשיוודע להם מעשה העקידה ששחט את בנו יחידו שנולד לו בגיל מאה בגלל ציווי השם! סברא פשוטה היא שיעשו חשבון שצריך לברוח

מרב ומורה דרך שעושה דברים כאלו ולעזוב את דרכו! **ועם כל זאת אין לאברהם אבינו שום שאלות וספקות, הוא מניח את כל עולמו בצד, ואין לו בעולמו אלא דברי הקב"ה 'קח נא את בנך את יחידך והעלהו לעולה'... ואצל אברהם אבינו היה בחינה של "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא" - הוא אינו רואה ואינו מתחשב לא עם כל העבר ולא עם כל העתיד, אלא עם ה' לבדו ביום ההוא!!!**

זהו מה שכתב הפרי הארץ שלאברהם אבינו לא היה שום ספק אף לא לרגע קט כי קיום הציווי של העקידה אינו סתירה כלל ולא יגרע מאומה מההבטחה של ביצחק יקרא לך זרע, ואדרבה! **הכל אל מקום אחד הולך, והן המה בלי שום שינוי ותמורה ח"ו...** וכמה נפלאים ומתוקים הדברים על פי דברי הזוה"ק והובא בליקוטי תורה להאריז"ל (פרשת וירא ד"ה וה' פקד את שרה) שאכן כך הם פני הדברים, שיצחק היה לו נשמה מעלמא דנוקבא ולא היה יכול להוליד בנים, ורק בזמן העקידה פרחה ממנו נשמתו ונכנסה באיל, ונכנסה בו נשמה חדש מעלמא דדוכרא, ונעשה ראוי להוליד בנים... נמצא שדוקא מעשה העקידה הוא אשר הוציא לפועל את ההבטחה של 'ביצחק יקרא לך זרע'...

ועל זה אמר הקב"ה לאברהם אבינו: בבקשה ממך עמוד לי בזה - כי כלפי ביטול הישות שהיה לאברהם אבינו בנסיון העקידה נחשבים כל הנסיונות הקודמים לכלום לפי ערך אבותינו הק', כלפי אברהם אבינו אילו לא היה עומד בנסיון העקידה ח"ו, היה חסר ח"ו בעיקר יסוד ושורש הדבקות, וממילא לא היה בכל הנסיונות הראשונים ממש, והפגם היה הולך עד סוף כל הדורות רח"ל... ועתה שכבש אברהם אבינו את רחמיו במצות העקידה לעשות רצונו יתברך שמו בלבב שלם, **יש כח בכל אחד מישראל יהיה מי שיהיה ובאיזה מצב שיהיה להיות איש מופת למעלה מדרך הטבע, באמונת שלמה גם בנסיונות של שני הפכים בנושא אחד המבלבלים ומטריפים את הדעת, כמי הנסיונות של דור האחרון ומה גם בתקופה זו... ורק מכוחו של אותו זקן יוכל כל אחד לעקוד את עצמו לכבודו ית"ש!...** אפילו בהיותו בתחתית המדרגה רח"ל, תמיד יוכל לעורר את הכח של אברהם אבינו המושרש בו, ולהתדבק בה, ולאור באור החיים.

ועקידת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור

על פי הדברים האלו, נוכל להבין את עומק הדברים אשר דיבר בקדשו **הרה"ק הרבי מלובלין** זי"ע, דברים העומדים ברומו של עולם בדבר הנסיונות שעובר כל אחד מישראל בלי יוצא מן הכלל, ואת דבריו הקדושים מביא **תלמידו הגדול והקדוש בעל 'אור לשמים'** מאפטא זי"ע (פרשת חקת ד"ה עלי באר):

... שמעתי מכ"ק אדמו"ר מוהר"י מלובלין זצוק"ל פירוש על 'והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו' (בראשית כב, יג)**. והנה איל אחר - ר"ל חוץ מעקידת יצחק יש עוד עקידה, והוא מי ש'נאחז בסבך' - האדם אשר הוא מסובך בתאוות רעות ומדות רעות ח"ו ומשרש נפשו מזה, ג"כ נקרא בחינת עקידה, וזה 'בקרניו' לשון כי קרן אור פניו, שתהל אורו עד כסא כבודו ית"ש!!!**

גיוואלדיג! לפי דבריו הק', כל אחד מאתנו בכלל ובפרט מתנסה בנסיונות של שני הפכים בנושא אחד, כי הקב"ה ברא את האדם בשני לבבות - יצ"ט ויצ"ה, זה מושך לכאן וזה מושך לכאן, והם שני כתובים המכחישים זה את זה. וכל מי שנלחם עם יצרו ומשתדל להתגבר על תאוותיו, לקדש עצמו במותר לו, להתגבר כארי בשכבו ובקומו, להיות ירא שמים בסתר ובגלוי, להעביר על מדותיו שלא לכעוס ולהקפיד ולנטור שנאה - על מי שהכעיס והקניט אותו, על מי שגרם לו צער והפסד ממון וכיו"ב, כל אלו וכיוצא בהם הם נסיונות שעוברים על כל אדם מדי יום ביומו עשרות ומאות פעמים! כאשר על הכל הוא מתחזק בתוקף אמונה שלמה ותמימה, שהבורא יתברך שמו בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים... כמו כן בנסיונות התקופה שאין כאן המקום להאריך בהם... **הרי זה בבחינת עקידת יצחק של אברהם אבינו! ואורו מבהיק ומאיר עד כסא הכבוד! וכל אחד מאלו הדברים מעלים ומקרבים אותו יותר ויותר אל דבקות הבורא ית"ש... היש לך חיך מתוק מזה?!**

טייערע ברידער, האם יש מי שמוכן לוותר על כל אלו הנסיונות? אמנם אנו מבקשים בכל יום "ואל תביאנו לא לידי נסיון ולא לידי בזיון", זה בגלל שאסור לאדם לסמוך על עצמו, ואשרי אדם מפחד תמיד ביראת שמים... אבל כל זה הוא קודם שבאים הנסיונות, **החתם סופר** בפ' כי תצא, וכן **המהרש"ק** בפרשה זו, שניהם נתנבאו בסגנון אחד ונורא, ואמרו שלושה יסודות בענין כח העמידה בנסיונות: היסוד הראשון. שכל אדם בעולם יש לו נסיונות. זהו עיקר השליחות שלנו בעולם לעמוד בנסיונות. היסוד השני. שאין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, ואינו נותן לו שום נסיון קודם שמכין לו את הכח עם הכלים לעמוד בזה. היסוד השלישי. שכל זה לא אמרן אלא לגבי נסיונות שהקב"ה מזמין לאדם. **אבל כשאדם לוקח לעצמו נסיון בידיים, מזלזל ובוטח בעצמו שלא יפול בנסיון, הרי זה כמי שהכריז שאינו מפחד כ"כ אם יפול ויכשל.**

אבל לאחר שהנסיונות כבר באו והוא מוצא רגעים של דבקות בה' מתוך התגברות על הנסיונות, או אז **צריך לתת שבח והודיה להקב"ה בשמחה רבה ובניגון אני מאמין... על כל המתנות טובות הללו, ולומר לאברהם אבינו: אתה עקדת בן אחד - ובזכותך ובכוחך עקדתי היום כמה בנים!!!... גיוואלדיג! אשרינו שזכינו לכך!**

איש חסיד היה בבעלזא רבי חיים נטע כ"ץ מלונדון, מלבד היותו חסיד בעלזא היה מקורב מאד מאד אצל **הרה"ק מהר"א** זי"ע, וביקש ממנו שיתפלל עליו, היות ולצורך הפרנסה הוא צריך לנסוע עם הרכבת העירונית בלונדון מרחק רב עד למקום העבודה, וקשה לו מאוד בענין שמירת עיניים.

אמר לו מהר"א זי"ע: חיים נטע, מה אומר לך, בשביל פרנסה צריכים לעשות הכל. כלומר, שאם זה המצב שהקב"ה הכניס אותך בשביל פרנסתך, הרי שזה הוא שליחותך, ואם כן בודאי יש לך את הכח להתמודד עם הנסיון.

הגאון רבי חיים גרינבוים זצ"ל, המוהל דחסידי בעלזא [נסתלק לבית עולמו שנת תשפ"ב], יהודי זה שמר על עיניו והחמיר בשמירת עינים באופן קיצוני מאד, כחד בדרא, הוא היה הולך ברחוב בעיניים סגורות, אם היה חשש צורת אשה בדרך היה יכול להקיף וללכת מסביב וכו'. סיפר המגיד הדגול הגה"ח רבי מנשה רייזמן שליט"א שפעם אחת שאל אותו: רבי חיים, אם כך הוא דרך התורה לשמור את העיניים, מה יעשו כל אלו המוכרים בחנויות והעוסקים במלאכתם ברשות הרבים?

נענה ואמר: **אכן הם יכולים לעמוד בחנות ולא להיכשל, כי הקב"ה שתל אותם שם, ממילא יש להם כח לעמוד בנסיונות. אבל אני אם אעמוד בחנות, אכשל מיד ח"ו. כי הקב"ה ברא אותי לשבת בבית המדרש וממילא לא נתן לי כח לעמוד בנסיונות כאלה...**

והנה ה' נצב עליו - ומביט עליו אם עבדו כראוי

ביום פטירתו של **כ"ק רבינו הגדול מרן בעל ישמח ישראל** זי"ע, ער"ח שבט תר"ע, בא אליו לבקרו הרה"ק בעל **שם משמואל מסוכטשוב** זצ"ל בשליחות אביו **הגאון הקדוש בעל אבני נזר** זצ"ל מסוכטשוב [שלא היה יכול לבוא בעצמו לבקרו מפני חולשתו, ידידות גדולה ומיוחדת שלא מעלמא הדין היתה ביניהם, ביום שמעו על פטירתו של הישמח ישראל זי"ע אמר: אויב אזוי האב איך שוין נישט וואס צו זוכן דא אויף דער וועלט!, ואכן חמשה שבועות לאחר מכן חשכו המאורות כי נסתלק גם הוא לבית עולמו זצ"ל], ואמר אז מרן הישמח ישראל זי"ע בכוחותיו האחרונים להגאון הצדיק בעל שם משמואל זי"ע (מאורן של ישראל אות יז) על דברי רש"י על הכתוב: וירא אליו ה' - לבקר את החולה: **"פירוש לדעת את מדריגת החולה בחליו, אם לא ירד מחמת חליו ממדריגתו וצדקת קדושתו הגדולה..."**.

כל אחד מאתנו הוא בבחינת "נפשי חולת אהבתך" - באהבת ודבקות ה' כל אחד הוא בבחינת חולה, כי כל עוד שיש לאדם איזה אהבת עולם הזה, הרי הוא חולה באהבת השי"ת (עיין ישמח

ישראל חנוכה אות יד ועוד), וכמו שהחולה שואף ומתאמץ להחלים ממחלתו, כך צריך להיות שאיפתינו ותשוקתינו להתאמץ ולהשתדל להתגבר על חולת אהבת עולם הזה שלנו, **החזון איש** זצ"ל כותב **שהעמידה בכל נסיון אינו בכוחי ועוצם ידי אלא בתפילה ותחנונים, עצם התפילה על הדבר, הוא העמידה בנסיון!**. כי כשאדם נמצא בעת נסיון הרי הוא כחולה אנוש, כי חולי הנפש יותר קשה מחולי הגוף, וכך ירגיש עצמו שהלב דופק מרוב פחד ואימה איך יעבור את הנסיון בשלום. ועל זאת מתפללים שלא לבא לידי נסיון, כמו שמתפללים על החולים שיתרפאו ועל הבריאים שלא יחלו. והקב"ה מבקר אותנו בכל יום ויום לראות איך אנו מתנהגים בחוליינו, כדברי **הרה"ק בעל התניא** זי"ע (פרק מא): **"והנה ה' נצב עליו ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו ובוחן כליות ולב אם עבדו כראוי!"**

יש די בדברים הללו לקחת מדברי התניא **"עצה נכונה לכל דבר הקשה עליו בעבודת ה"** (כלשון אדמו"ר הזקן בהקדמת התניא קרוב לסופה) ועיקר העצה טובה שיש כאן הוא: **כי בהרגשת האדם איך שה' נצב עליו ומביט עליו, הוא דבוק בה', ואז הוא מלא שמחה, שהרי 'עוז וחדוה במקומו' כתיב...**

הגה"ק המהרש"ק הקשה למה לא ריפא הקב"ה את אאע"ה תיכף בשעת מילה, למה היה צריך להתייסר ביסורים שלושה ימים? ותירץ: על פי הכלל שאמרו חכמים 'לפום צערא אגרא'. לכן אם היה מתרפא מיד, לא היתה שכר הברית בשלמות!.

בס"ד נראה לפרש את עומק דבריו הק', על פי מה שמבואר **במהרש"א** שבכל יום שאדם עובד את השי"ת נברא מלאך, **ואלו ג' המלאכים שבאו לבקרו, נבראו משלושת ימי היסורים שהיו לו בצער המילה, ובקבלת היסורים באהבה בלי להרהר על היסורים אלא לומר 'שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב'...** הנה במלאכים אלו פייס הקב"ה את אאע"ה על הצער והיסורים שהיו לו בג' ימים אלו, באמרו: **שיתבונן ויראה מה רב טובו וחסדו שפעל על ידי היסורים הקשים שהיו לו...** הנה ביום הראשון של היסורים נברא על ידו מלאך ראשון שעתיד להציל את לוט, אשר בו היה טמון וגנוז נשמת משיח צדקנו בן דוד גואלנו בב"א. ביום השני של היסורים נברא עוד מלאך שבא לבשרו על לידת יצחק, ולא יהיה עוד עירירי, אלא 'כי ביצחק יקרא לך זרע' - על ידי יצחק יהיה לך המשך וקיום עד סוף כל הדורות. ביום שלישי נברא עוד מלאך להפוך את סדום, כי לגודל קדושתו של יצחק אי אפשר להשאיר עוד את העולם כך, אלא צריך להקדים ולסלק את כוחות הרע והטומאה מן העולם. וי"א שבא לרפאות את אאע"ה עצמו. ואין לך פיוס גדול מזה כשרואה את תכלית הנסיון והיסורים עד היכן הדברים מגיעים!!!

לפי דבריהם הקדושים יש לפרש מה שכתב רשיז"ל: 'וירא אליו ה' - לבקר את החולה. אמר רבי חמא בר חנינא, יום שלישי למילתו היה, ובא הקב"ה ודרש בשלומו. לכאורה תמוה מאוד,

שהרי אין דרכו של רש"י ללקט מדרשים אלא אם כן דברי המדרש הם באים ליישב פשוטו של מקרא. וכאן שכבר פירש רש"י את פשט הכתוב שהקב"ה בא לבקר את החולה, מה היה צריך להוסיף עוד את דברי רבי חמא ב"ח? גם יש להבין מה שכבר הקשו המפרשים, על מה ולמה היה נצרך שיבואו כל שלושת המלאכים אליו, בשלמא המלאך שבא לבשרו על לידת יצחק או לרפאותו ניחא. אבל מה לו למלאך שבא להפוך את סדום או להציל את לוט בביתו של אברהם?

לפי הנ"ל מיושב הכל בטוב טעם ודעת כמין חומר. שהיה קשה לרש"י למה היה צורך להביא המלאכים אל אברהם, הרי הקב"ה בעצמו בא לבקר את החולה, ומה צריך עוד אברהם אבינו עם הקב"ה בעצמו אתו? לכן הוסיף רש"י והביא את דברי רבי חמא, שהביקור חולים שהקב"ה עשה עם אברהם היה לסעדו ולרוממו ולחזקו על ידי שיראה את עוצם ותוקף פעולתו שעשה במצות המילה. שהרי כל אלו המלאכים נבראו מכוח העמידה בנסיון של אברהם אבינו במצות המילה, ובקבלת היסורים באהבה בששון ובשמחה. לכן הביא אליו את שלושת המלאכים, כי שם שרשם ומקורם וכח חיותם... ואתם עמם - עם מלאכים אלו בא הקב"ה לאברהם **ודרש בשלומו** - היינו שדרש לפניו, שיתבונן ויראה את שלמות צדקתו אשר עשה, לו ולזרעו אחריו, עד הגאולה השלמה העתידה לבוא בב"א. וזה מה שכתב המהרש"ק שאם היה הקב"ה מרפא את אברהם מיד - היינו שלא היו לו שלושת ימי היסורים והנסיונות בקבלת היסורים, לא היה שכרו בשלמות, - לא היה רואה אברהם אבינו את שלמות מעשיו בעבודת הבוב"ה. ובזה נתיישבו שני הקושיות בחדא מחתא, כפתור ופרח.

החידושי הרי"ם זי"ע אמר בקדשו על מאמר הכתוב בפרשתת בא (שמות י, כד-כה): 'ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה' - שלעולם עד בואנו שמה - לעולם העליון, לא נוכל לדעת מה אנחנו פועלים במעשינו בכל דבר שאנו עושים במחשבה דיבור ומעשה לכבודו יתברך שמו... ודפח"ח

יש לומר שזה בא כתשובה למה שאמר פרעה בפסוק הקודם: 'ויקרא פרעה אל משה ויאמר לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יוצג גם טפכם ילך עמכם'. כי קודם מכת ארבה לא הסכים פרעה לשלוח את הטף, כי לא הבין "טף למה באים" - מה צריך אותם שם לעבודת הקרבנות. לכן לאחר מכות ארבה וחושך כבר נכנע קצת והסכים, אך רצה לדעת קודם מה תועלת יש בכל עבודת השי"ת על ידי הקטנים. לכן אמר: כאשר צאנכם ובקרכם יוצג - כאשר תציגו ותראו לי את התועלת בעבודת ה' אז גם טפכם ילך עמכם!

על זה השיב לו משה: ואנחנו לא נדע... את זה לא אוכל להראות לך כי אנחנו לא נדע זאת עד בואנו שמה...

בס"ד יש מקום לומר, שהקטנים שפרעה ומשה רבינו נלחמו כל כך עליהם, הם אנחנו הדור האחרון, הקטנים מכל הדורות הקודמים, וכיון שבגאולת מצרים היה כלול כל הגאולות, רצה משה רבינו לכלול את כל הדורות הקטנים עם הגדולים, על זה אמר לו פרעה שרוצה לראות מה טובם ושווים של הקטנים הללו - וואס זענען זיי שוין ווערט, מה הקב"ה צריך אותם, מה כבר יכולים להועיל לו אלו דור יתמי דיתמי, קטני הדעת וחסרי מעש. עלינו הקטנים שבכל הדורות עונה לו משה רבינו: לא העינים של פרעה הטמא, ולא העולם שעדיין לא ניתקן בשלמות וכל האווירים מלאים קליפות טמאות רח"ל, כל אלו לא יכולים לראות את האור הרוחני והזך ותיקון העולמות שנעשו על ידם, כי בבחינת 'כי לא יראני האדם וחי'! רק צדיקים שכבר השלימו וזיככו את גופם ונפשם, כאברהם אבינו וככל הצדיקים שנתברכו בברכת 'עולמך תראה בחייך' הם ורק הם יכולים לראות זאת. אבל **אנחנו** - דורות הקטנים שעליהם אתה מדבר **לא נדע** לא נוכל להשיג ובודאי שלא נוכל לראות **מה נעבוד את ה'** מה רב טוב שאנחנו פועלים בכל מעשה קטן שאנחנו עושים למען כבוד שמו יתברך. ומה גם בכל צער ויסורים שאנו משתדלים בכל עוז להתגבר ולעמוד בהם, ולקבל את היסורים באהבה ושמחה, את כל זה לא נדע **עד בואנו שמה** בגאולה הקרובה והשלמה במהרה בימינו ברחמים גדולים, אמן וכן יהי רצון.

שבת שלום ומבורך

לעילוי נשמת

זקני הרה"ח ר' מאיר דב ב"ר שמעון יצחק ז"ל רכניצר
נלב"ע י"א אדר

×

א"מ הרה"ח ר' בנימין ב"ר מאיר דב ז"ל רכניצר
נלב"ע ז' תשרי תשפ"א

×

א"מ האה"ח מרת בריינדל ב"ר אברהם ז"ל רכניצר
נלב"ע כ"ג כסלו תשנ"ה

×

מו"ח הרה"ח ר' נתן נטע ב"ר שמעיה ז"ל שושיצקי
נלב"ע ט"ו מרחשון תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה

לרפואת הרה"ח רבי שאול יצחק בן חנה רבקה לרפו"ש בתושח"י